

Situering van het proefschrift

Sociale ongelijkheid is een onmiskenbaar kenmerk van elke maatschappij. Sedert eeuwen trachten voornamelijk economen en sociologen het bestaan van armoede en rijkdom te beschrijven en te verklaren, terwijl bijdragen van psychologen werden opgevat als culpabiliserend omwille van hun individuele benadering. Via dit onderzoek willen we deze bewering weerleggen en aantonen dat sociale ongelijkheid ook een psychologische dimensie heeft.

Specifiek werd een economisch psychologisch paradigma gehanteerd voor de beschrijving en verklaring van armoede en rijkdom. Meer bepaald werd in dit onderzoek zowel ingegaan op individuele ervaringen als op individueel gedrag.

Via een kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar de **individuele ervaringen** van Vlamingen werd de sociale cognitie over armoede en rijkdom nagegaan. Meer bepaald werd onderzocht in hoeverre men hierover een stigmatiserend beeld heeft omdat de persoon zelf als oorzaak van beide situaties wordt beschouwd. Vanuit ons onderzoek wordt deze hypothese overwegend bevestigd. We vonden echter niet dat de armen en de rijken elkaar stigmatiseren, noch dat mensen met een hoge werkethiek de armen zouden stigmatiseren terwijl ze de rijken positief zouden beschrijven.

Naar onze mening is het belangrijk om in de toekomst aandacht te schenken aan het beeld dat mensen hebben van sociale ongelijkheid in onze maatschappij. Er wordt immers aangenomen dat een stigmatiserende perceptie van armoede en rijkdom - zoals wij aan de hand van ons onderzoek gevonden hebben - leidt tot het voortbestaan ervan. Enerzijds heeft dit een invloed op het sociale beleid omdat o.a. mensen met een stigmatiserend beeld over armen niet gemotiveerd zijn om het sociale zekerheidssysteem te ondersteunen. Anderzijds heeft het een dehumaniserend effect op de personen die worden gestigmatiseerd omdat o.a. armen aldus een laag zelf-beeld kunnen ontwikkelen wat hun ontplooiing in de weg kan staan.

Vervolgens werd via een representatief kwantitatief onderzoek o.a. de relatie tussen **individueel financieel gedrag** en armoede en rijkdom onderzocht. In de economisch psychologische literatuur werd eerder reeds aangetoond dat verschillende factoren een invloed hebben op financieel gedrag, nl. economische factoren (vb. inkomen), sociale factoren (vb. opvoeding), culturele factoren (vb. werkethiek) en psychologische factoren (vb. materialisme). In ons onderzoek trachten we het relatieve belang van deze factoren na te gaan via het testen van een geïntegreerd model. Ondanks het feit dat het initiële model sterk vereenvoudigd diende te worden, konden we aantonen dat psychologische en sociale factoren de belangrijkste invloed hadden op het financieel gedrag, terwijl financieel gedrag op zich de meeste invloed had op armoede en rijkdom.

Aan de hand van dit onderzoek kunnen we concluderen dat psychologische variabelen zoals aangebracht vanuit de economische psychologie, een onmiskenbaar domein vormen in het onderzoek naar sociale ongelijkheid.